

Til beslutningsforslag nr. B 146. Betænkning afgivet af Forsvarsudvalget den 27. maj 1999

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om maritim håndhævelse af handelssanktioner over for Forbundsrepublikken Jugoslavien og om et dansk maritimt bidrag til NATO's indsats på det vestlige Balkan

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 2 møder og har herunder stillet spørgsmål til udenrigsministeren og forsvarsministeren, som disse har besvaret skriftligt og i samråd. Nogle af udvalgets spørgsmål og ministrenes svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen. Endvidere er Lov- og Parlamentssekretariatets notat af 26. maj 1999 om ændring, herunder berigtigelse, af formuleringer i bemærkninger til et lov- eller beslutningsforslag, udenrigsministerens skrivelse af 26. maj 1999 om berigtigelse af fejl i beslutningsforslagets bemærkninger samt artikel fra Berlingske Tidende den 26. april 1999 optrykt som bilag til betænkningen.

Udenrigsministeren har ønsket at tilføje, at der har indsneget sig en fejlagtig henvisning i beslutningsforslagets bemærkninger pkt. II, nr. 7, side 3, spalte 2, hvor der henvises til resolution 1240 af 15. maj 1999 fra FN's Sikkerhedsråd. Den korrekte henvisning er Sikkerhedsrådets resolution 1239 af 14. maj 1999.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Venstres, Det Konservative Folkepartis, Centrum-Demokraternes, Det Radikale Venstres og Kristeligt Folkepartis medlemmer af udvalget) beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis, Dansk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Et *mindretal* inden for mindretallet (Sociali-

stisk Folkepartis medlem af udvalget) ønsker at tilkendegive følgende:

Nu står vi igen med et forslag om optræning af konflikten på Balkan, den konflikt, hvor Milosovics nationalistiske styre har hovedansvaret for uhyrlighederne, men hvor NATO's katastrofale fejlvurderinger har bragt situationen til et punkt af ufatteligt tragik.

Det startede med, at Danmark sendte 4 fly samt reserver af sted. Herefter flere fly og nu et dansk krigsskib samt en minelægger. Af bemærkningerne til beslutningsforslaget, side 2, spalte 2, 3. afsnit, fremgår det, at: »De maritime elementer vil fremover kunne få tildelt nye opgaver, herunder eventuelt opgaver til støtte for en implementeringsstyrke for en fredsplan for Kosovo«. Dette kan kun læses som et oplæg til den landkrig, der efter mindretallets opfattelse vil udløse et blodbad og skabe risiko for, at situationen bevæger sig helt ud af kontrol i hele området.

De danske skibes opgave bliver at kontrollere, eventuelt at standse eller overtage kontrollen med skibe, som mistænkes for at transportere gods m.v., som er omfattet af FN's og EU's sanktioner imod Forbundsrepublikken Jugoslavien, jf. beslutningsforslagets bemærkninger side 2, spalte 1, 2. afsnit. Disse bemærkninger efterlader det indtryk, at FN har sanktioneret denne optræning. Det er at føre Folketinget og en hel befolkning bag lyset. Der er intet i den omtalte FN-resolution 1160, der giver NATO ret

til dette. Derfor kan man godt være tilhænger, men at anvende formuleringen, jf. beslutningsforslagets bemærkninger side 2, spalte 1, 1. afsnit: »Dette forbud føjer sig til de tidligere gennemførte sanktioner i medfør af FN's sikkerhedsrådsresolution 1160 af 31. marts 1998, der er vedtaget med henvisning til FN-pagtens kapitel VII« er endnu et eksempel på den »orwelliske sprogbrug«, der har udviklet sig i denne krig, som ikke må kaldes en krig.

Hvem skal de danske skibe standse? Skibe fra de lande, der har tilsluttet sig NATO's inspektionsregime – dvs. fra NATO-landene og fra NATO-ansøgerlandene – altså en slags selvjustits. Derimod drejer det sig ikke om skibe fra f.eks. Rusland, hvilket er en klog beslutning. Endelig kan skibene forsvare sig imod eventuelle angreb fra Forbundsrepublikken Jugoslavien.

Minelæggeren skal bruges til at samle de bomber op, som NATO's fly har smidt i Adriaterhavet.

Et andet mindretal inden for mindretallet (Dansk Folkepartis medlem af udvalget) kan ikke tilslutte sig forslaget, fordi mindretallet finder det vigtigt, at man afhjælper den katastrofale situation i Kosovo med *fredelige* midler. Vi får ikke fred og hjælper ikke flygtningene i området ved hjælp af bombninger. Tværtimod.

Det fortsatte engagement på det vestlige Balkan med danske krigsstyrker, herunder nu også krigsskibe, medvirker blot til at fortsætte død og ødelæggelse og bidrager ikke til at opnå den fred, der er nødvendig for, at vi også kan hjælpe de mennesker, der er i nød.

Det er nu fjerde gang på relativ kort tid, at Folketinget tager stilling til danske styrkebidrag til krigen på det vestlige Balkan. Hver gang er den sikre konsekvens set fra Dansk Folkepartis synspunkt, at vi eskalerer krigen, og det er ikke, hvad der er brug for. Samtidig lægger indsatsen beslag på flere og flere økonomiske og mandskabsmæssige ressourcer – til ingen verdens nytte.

Næste gang man kommer med ønske om flere danske krigsstyrker, er det sikkert i tusindvis af danske soldater, som skal deltage i en landkrig, der utvivlsomt vil betyde, at der kommer danske soldater hjem i ligposer.

Mindretallet finder i øvrigt regeringens forslag om at sende tre danske krigsskibe til det vestlige Balkan meget uigennemtænkt. Hvis en sådan olieembargo skal have nogen virkning, skal det selvfølgelig inkludere inspektion også for ek-

sempel af russiske skibe, der er blandt de største eksportører af olie til Forbundsrepublikken Jugoslavien, men det vil man ikke gøre, og derfor vil en sådan embargo være absolut uden virkning.

Dermed vil der ske nøjagtig det samme som under olieblokaden i forbindelse med Bosnienkrigen. En olieblokade, som også var virkningsløs.

Ruslands udenrigsminister, Igor Ivanov, har meddelt, at Rusland under alle omstændigheder vil fortsætte eksporten af olie til Forbundsrepublikken Jugoslavien, så længe der ikke foreligger FN-sikkerhedsrådsbeslutninger, der forbyder dette. Der henvises til den som bilag 4 til betænkningen optrykte artikel »Oliesanktioner vil teste enhed« fra Berlingske Tidende den 26. april 1999.

Regeringen har i forbindelse med udvalgsarbejdet efter Dansk Folkepartis opfattelse ikke givet fyldestgørende oplysninger. Alt for mange udvalgsspørgsmål er blevet staccatobesvaret uden en ordentlig forklaring på, hvorfor regeringen ønsker olieembargoen; vel vidende, at de fleste er enige om, at en sådan ikke vil virke efter hensigten.

Eksempelvis er besvarelserne af Forsvarsudvalgets spørgsmål 8 og 32 uden angivelse af en årsag til, hvorfor man ikke – hvis man virkelig ønskede at lægge Forbundsrepublikken Jugoslavien under pres – gennemførte olieembargoen for lang tid siden og inden to måneders intensive bombardementer.

Det samme gælder besvarelserne af spørgsmål 6 og 31, hvor man ikke svarer på, hvilke lande der er omfattet af embargoen, hvilke der deltager i inspektionsregimet, og hvilke lande der indtil nu har tilkendegivet at ville deltage i aktionen.

I besvarelserne af spørgsmål 17 og 33 svarer regeringen ikke præcist på, hvad »væsentlige« justeringer i det danske bidrag er, og derfor ikke på, i hvilke tilfælde Det Udenrigspolitiske Nævn og Folketinget ikke vil blive underrettet og spurgt til råds i forbindelse med ændringer i styrken.

Regeringen har heller ikke fyldestgørende besvaret spørgsmål 15 og 35 og svaret på, hvilke andre fartøjer der deltager i aktionen, herunder hvilke ubåde der deltager, og hvad deres opgave er.

Dette er utilfredsstillende for lov kvaliteten i Folketingets arbejde, når man samtidig betænker

den korte tid, der har været for Folketinget til at behandle sagen.

Dansk Folkeparti mener, at Danmark i forbindelse med krigen på det vestlige Balkan fortsat bør sende nødhjælp, hospitalsudstyr og oprette flygtningelandsbyer og sende mobile flygtningelandsbyer, som kan hjælpe flygtningene i nærområdet, men Danmark skal ikke ved hjælp af flere krigsstyrker yderligere forlænge død og ødelæggelse på det vestlige Balkan.

Et tredje mindretal inden for mindretallet (Enhedslistens medlem af udvalget) skal henvise til beslutningsforslagets bemærkninger side 3, spalte 1, pkt. 6, hvori det hedder, at »Et dansk maritimt bidrag bør ses i sammenhæng med de øvrige danske bidrag i forbindelse med NATO's indsats på det vestlige Balkan«. Dermed har man også begrundelsen for, hvorfor mindretallet ikke kan tilslutte sig beslutningsforslaget.

For hvordan går det med NATO's såkaldte »indsats« på det vestlige Balkan?

Jo, aktionen har formået at forværre det politiske klima i verden og især i forhold til Rusland og Kina.

Aktionen har formået at sætte FN endnu mere ud på et sidespor.

Aktionen har formået at destabilisere hele Balkanregionen.

Derudover har aktionen formået at skabe massive ødelæggelser i Serbien, dræbe tusindvis af civile og ødelægge et par ambassader eller tre.

Så kunne man måske hævde, at det kunne være acceptabelt, hvis målet med aktionen blev nået. Man kunne måske se det som en nødvendig omkostning, hvis kosova-albanerne blev forsvaret imod etnisk fordrivelse.

Men hvordan er det så gået?

Jo, fra at have 250.000 internt fordrevne, før NATO's krig startede, så er der nu over 1 million eksternt fordrevne.

Derudover har vi set massakrer, tortur og voldtægter i et enormt omfang, uden at NATO har rørt en finger for at forhindre dette.

Der er ikke én eneste mindre, som er blevet massakreret, ikke én eneste mindre, som er blevet voldtaget, og ikke én eneste mindre, som er

blevet tortureret takket være NATO's indsats. Snarere tværtimod.

Situationen er gået fra slem til værre. Efterhånden står vi med et resultat, som kun de mest nationalistiske kræfter i Beograd har drømt om: Et Kosova uden kosova-albanere. Det er mildest talt ikke særlig godt.

Dertil kommer, at alle de påstande, som nu fremsættes, om, at NATO kæmper for at få kosova-albanerne tilbage, ikke kommer til at holde.

Ingen kan i dag stille sig op og sige, at kosova-albanerne kommer tilbage i år eller næste år. Ødelæggelserne er for omfattende.

Hvis vi kigger på selve forslaget om en olieblokade, så er det lidt latterligt. Den skal kun standse skibe fra lande, som støtter blokaden. Den skal ikke standse skibe fra de lande, som ønsker at overtræde blokaden.

Men derudover må man stille spørgsmålet: Hvad vil olieembargoen egentlig hjælpe?

Det bør man kunne svare på, når man nu vil sende et krigsskib af sted for at håndhæve en olieembargo. Indtil videre har Folketinget ikke fået nogen argumenter for, at embargoen vil hjælpe. Hvis den virkelig ville hjælpe, hvad er så argumentet for, at denne blokade ikke blev gennemført tidligere eller i hvert fald i forbindelse med, at NATO gik i gang med at bombe?

Er det virkelig sådan, at disse paradegeneraler, som fører denne krig, har siddet og diskuteret, hvordan man kunne bombe olieanlæg, men glemte, at der samtidig blev sejlet olie ind?

Er det virkelig niveauet for denne krig? Det lyder mildest talt ikke betryggende.

Mindretallet ved godt, at regeringen ikke kan lide, at der stilles den slags spørgsmål. For så bliver vi beskyldt for at være bagkloge, og bagklog er noget af det værste, man kan være i forhold til denne konflikt. Regeringen synes nemlig, at det er bedre at fortsætte derudad med hovedet under armen. Det vil også ske med vedtagelse af dette beslutningsforslag. Problemet er blot, hvem det hjælper.

Som sædvanlig, når Danmark går i krig, er ministrenes svar på Forsvarsudvalgets spørgsmål af ualmindelig ringe kvalitet, jf. svaret på spørgsmål 8 og 32.

Poul Andersen (S) Per Kaalund (S) Lotte Bundsgaard (S) Anna-Marie Hansen (S)
Ingrid Rasmussen (S) nfm. Villy Søvnald (SF) Arne Melchior (CD) Jørgen Estrup (RV)
Søren Søndergaard (EL) Svend Aage Jensby (V) Karen Rønde (V) Erik Jacobsen (V)
Anders Mølgaard (V) Hans Engell (KF) fmd. Helge Adam Møller (KF) Peter Skaarup (DF)
Jann Sjursen (KRF)

Fremskridtspartiet havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag 1**Nogle af udvalgets spørgsmål til udenrigsministeren og forsvarsministeren og disses svar herpå.***Spørgsmål nr. 1:*

Hvilke konsekvenser for civilbefolkningen forventes olieembargoen af Forbundsrepublikken Jugoslavien at få, ikke mindst hvis embargoen bliver effektiv og fortsætter hen over vinteren?

Svar:

Olieembargoens effekter er allerede nu følelig for den jugoslaviske civilbefolkning. Såvel benzin som dieselolie er rationeret. Det er forventningen, at der vil kunne opnås en politisk løsning inden vinterens komme.

Spørgsmål nr. 5:

Hvad ligger der i bemærkningen side 2, sp. 2, afsnit 3: »De maritime elementer vil fremover kunne få tildelt nye opgaver, herunder eventuelt opgaver til støtte for en implementeringsstyrke for en fredsplan for Kosovo?«

Svar:

NATO-indsatsen på det vestlige Balkan omfatter maritime elementer, der overvåger og sikrer området samt udfører opgaver til støtte for luftoperationer og til støtte for den NATO-lejede multinationale styrke i Albanien. Blandt eventuelle nye opgaver, som de maritime elementer vil kunne få tildelt, er opgaver til støtte for en implementeringsstyrke for en fredsplan for Kosovo. Såfremt der skulle ske en væsentlig ændring i opgavernes karakter, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom, eller om nødvendigt på ny forelægge sagen for Folketinget.

Spørgsmål nr. 6:

Hvilke lande har tilmeldt sig inspektionsregimet?

Svar:

NATO's inspektionsregime drøftes fortsat og er således endnu ikke endeligt vedtaget. Der for-

udes en frivillig ordning, hvor det forventes, at flertallet af NATO-landene vil deltage. I løbet af torsdagen forventes større klarhed over, hvilke lande der i lighed med Danmark vil deltage.

Spørgsmål nr. 7:

Ligger der nogen sikkerhedsrådsresolutioner, der legitimerer olieblokaden af Forbundsrepublikken Jugoslavien, og i givet fald hvilke?

Svar:

EU's udenrigsministre besluttede den 25.-26. april 1999 at udvide EU's sanktionsregime til også at omfatte en olieembargo med henblik på at sikre et mere effektivt sanktionsregime.

FN's sikkerhedsrådsresolution nr. 1160 af 31. marts 1998 pålægger i operative paragraf 8 alle medlemsstater at forhindre, at der ved deres borgere eller fra deres territorier eller ved benyttelse af fly eller fartøjer under deres flag, til FRY, herunder Kosovo, finder forsyninger sted af våben (arms) og tilhørende materialer af enhver art, såsom våben (weapons) og ammunition, militære køretøjer og udstyr og reservedele hertil.

Denne resolution er vedtaget med hjemmel i FN-pagtens kapitel VII og er derfor bindende for alle FN's medlemsstater.

Spørgsmål nr. 8:

Hvorfor iværksættes blokaden først nu efter lang tids bombardementer af olieanlæg?

Svar:

På NATO-topmødet i Washington den 23.-25. april 1999 var der enighed om at styrke sanktionerne over for FRY, herunder særligt for så vidt angår olieprodukter.

Spørgsmål nr. 10:

Ifølge Radioavisen onsdag den 26. maj 1999 skal der mandag den 31. maj 1999 være møde i NATO-rådet med henblik på at planlægge en indsættelse af landstyrker i Kosovo. Kan dette

bekræftes, og i givet fald hvor mange soldater forventes at deltage i dette, og hvor mange af disse er danske soldater.

Hvornår påtænker regeringen at forelægge dette spørgsmål for Folketinget?

Svar:

I forbindelse med Rambouillet-forhandlingerne tilbød NATO at stå for en implementeringsstyrke med mandat i en resolution fra FN's Sikkerhedsråd med henvisning til FN-pagtens kapitel VII til at sikre gennemførelsen af en fredsaftale.

Planerne for denne styrke er løbende blevet opdateret af NATO's militære myndigheder. I sin nuværende udformning arbejder NATO med en udvidelse af denne implementeringsstyrke fra ca. 26.000 til ca. 45.000 tropper. Styrken forudses i en første fase at få en central rolle med støtte til løsning af humanitære og civilt orienterede opgaver.

Mandag ventes NATO's militære myndigheder at holde et møde for uformelt og uforpligtende at have en første drøftelse af sammensætningen af de nye dele af denne styrke, idet det bemærkes, at der allerede er stationeret en fortrop til styrken, der for indeværende udgøres af ca. 14.000 tropper i Makedonien.

Der er ikke taget stilling til omfanget af et eventuelt dansk bidrag, men regeringen har tilkendegivet vilje til at bidrage med elementer til styrken, jf. bemærkningerne til beslutningsforslaget.

Når det bliver aktuelt, vil regeringen forelægge spørgsmålet for Folketinget.

Spørgsmål nr. 11:

Vil en dansk deltagelse være under forudsætning af, at der foreligger en beslutning i FN's Sikkerhedsråd?

Svar:

I fortsættelse af besvarelse af spørgsmål 10 henledes opmærksomheden på, at der foregår bestræbelser i G8-sammenhæng på at få udarbejdet en sikkerhedsrådsresolution, jf. bemærkningerne til beslutningsforslaget.

Spørgsmål nr. 12:

Hvor store olielagre er Forbundsrepublikken Jugoslavien efter udenrigsministerens opfattelse i besiddelse af, og hvor lang tid dækker det Forbundsrepublikken Jugoslaviens behov for olie?

Svar:

Forbundsrepublikken Jugoslavien havde, før Operation Allied Force blev indledt, oplagret betydelige mængder raffineret olie. Flere af disse olielagre er blevet ødelagt af NATO's bombardementer. Det er vurderingen, at tilbageværende olielagre på nuværende tidspunkt kan dække få ugers forbrug af olie.

Spørgsmål nr. 15:

Skal der med NATO-flådestyrken også medgå ubåde, og hvilke opgaver skal disse i givet fald løse?

Svar:

Der indgår ubåde i styrken. Ubåde er bl.a. velgennede til skjult overvågning.

Spørgsmål nr. 17:

Vil regeringen garantere, at Folketinget, hvis der er ønsker om afsendelse af andre danske enheder end de allerede afsendte styrkebidrag fra flyvevåbnet, hæren og nu søværnet, da (ved behandling i folketingssalen) spørges på ny?

Svar:

Såfremt det skulle vise sig hensigtsmæssigt at justere det danske bidrag væsentligt, eller såfremt der skulle ske en væsentlig ændring i opgavernes karakter, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom, eller om nødvendigt på ny forelægge sagen for Folketinget.

Spørgsmål nr. 31:

Ad besvarelsen af spørgsmål 6.

Ministeren bedes oplyse, hvilke lande der p.t. har tilkendegivet, at de ønsker at deltage i inspektionsregimet?

Svar:

Spørgsmålet vil blive besvaret i samråd d.d.

Spørgsmål nr. 32:

Ad besvarelsen af spørgsmål 8.

Hvorfor har man ikke forud for bombardementerne af olieanlæg indledt en blokade?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 7.

Spørgsmål nr. 33:

Ad besvarelsen af spørgsmål 17.

Ministeren bedes præcisere, hvad der forstås ved ordene »hensigtsmæssigt« og »væsentligt«.

Svar:

Skulle der opstå behov for væsentlige justeringer i det danske bidrag eller ske større ændringer i styrkens opgaver på en måde, der kan berøre det danske bidrag, vil regeringen efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom eller, om nødvendigt, på ny forelægge sagen for Folketinget.

Spørgsmål nr. 35

Ad besvarelsen af spørgsmål 15, jf. bilag 9.

Hvor mange ubåde indgår i styrken, og hvor mange af disse ubåde vil skulle have funktioner svarende til de ønsker, der tidligere var stillet i relation til det danske ubådsbidrag?

Svar:

Som nævnt i mit svar på spørgsmål nr. 15 er ubåde bl.a. velegnede til skjult overvågning. Detaljerede oplysninger om ubådsoperationerne, herunder antallet af ubåde, er fortrolige.

Lov- og Parlamentssekretariatets notat af 26. maj 1999 om ændring, herunder berigtigelse, af formulering i bemærkningerne til et lov- eller beslutningsforslag.

Lov- og Parlamentssekretariatet

Den 26. maj 1999
J.nr. 31

Notat

Om ændring, herunder berigtigelse, af formuleringer i bemærkningerne til et lov- eller beslutningsforslag.

På baggrund af den konkrete sag, hvor der i beslutningsforslag B 146 om maritim håndhævelse af handelssanktioner over for Forbundsrepublikken Jugoslavien og om et dansk maritimt bidrag til NATO's indsats på det vestlige Balkan på side 3 i bemærkningerne til forslaget henvises til en forkert FN-resolution, vil der nedenfor blive redegjort for, på hvilke måder der under behandlingen i Folketinget – på grund af fejl eller ændrede opfattelser – kan ske en ændring af oplysninger eller tilkendegivelser i bemærkningerne til et fremsat forslag.

Indledningsvis skal det bemærkes, at der ikke kan stilles ændringsforslag om en anden formulering af bemærkningerne til et forslag.

En ændring af oplysninger eller tilkendegivelser i bemærkningerne til et fremsat forslag kan ske ved, at forslagsstilleren/ministeren fra Tingets talerstol gør opmærksom på, at der er tale om en fejlskrivning, eller at forudsætningerne for tilkendegivelser i bemærkningerne er ændre-

de. Denne fremgangsmåde blev anvendt af udenrigsministeren under 1. behandlingen af ovennævnte forslag. Med det ordrette referat af forhandlingerne i Folketingstidende vil der herved være sikret offentlig tilgængelig dokumentation for ændringen/berigtigelsen.

En anden mulighed vil være, at den pågældende forslagsstiller/minister fremsender enten et brev til udvalget, der kan optages som bilag til udvalgsbetænkningen, eller en skriftlig udtalelse, som kan indgå som et betækningsbidrag. Herved vil der i udvalgsbetænkningen være sikret en tydelig skriftlig dokumentation for ændringen/berigtigelsen.

Et udvalg kan også – med ministerens indforståelse – i betænkningen oplyse, at ministeren i et samråd over for udvalget har oplyst, at der er tale om en fejlskrivning. Også herved er der sikret dokumentation for berigtigelsen i den offentligt tilgængelige udvalgsbetænkning.

Udenrigsministerens brev af 26. maj 1999 vedrørende en fejlagtig henvisning i beslutningsforslagets bemærkninger.

UDENRIGSMINISTERIET

Til
Folketingets Forsvarsudvalg
Folketinget
Christiansborg

26. maj 1999

Bidrag til Forsvarsudvalgets betænkning over forslag til folketingsbeslutning om maritim håndhævelse af handelssanktioner over for Forbundsrepublikken Jugoslavien og om et dansk maritimt bidrag til NATO's indsats på det vestlige Balkan.

Idet der har indsneget sig en fejlagtig henvisning i beslutningsforslagets pkt. II,7 side 3, anden spalte, linie 25, hvor der henvises til resolution 1240 af 15. maj 1999 fra FN's Sikkerheds-

råd skal jeg anmode om, at Forsvarsudvalget bliver gjort bekendt med, at den korrekte henvisning er Sikkerhedsrådets resolution 1239 af 14. maj 1999.

Med venlig hilsen

NIELS HELVEG PETERSEN

Artikel fra Berlingske Tidende, mandag den 26. april 1999, 1. sektion, side 10, af Flemming Rose og Ask Rostrup.

Oliesanktioner vil teste enhed

Krigserklæring: Frankrigs præsident, Jacques Chirac, er dybt betænkelig over NATOs planer om at borde fremmede olietankere ved Jugoslaviens kyster. Rusland nægter at respektere en embargo, og spørgsmålet er nu, om NATO vil være klar til at tvinge sig om bord på en russisk olietanker.

WASHINGTON

NATOs beslutning om eventuelt at anvende magt ved inspektion af skibe, der transporterer olie til Jugoslavien, risikerer at skabe de første åbne sprækker i alliancen. Og det er derfor endnu langt fra sikkert, at NATO rent faktisk vil borde skibe, der ikke frivilligt lader sig undersøge på vej mod Montenegros havne.

Alliancens forsvarsministre besluttede i princippet på topmødet i Washington at håndhæve en EU-olieembargo mod Jugoslavien – der muligvis bliver vedtaget på et EU-udenrigsministermøde i Luxembourg i dag – med magt. Med andre ord er alliancen, igen i princippet, klar til at tvinge fremmede skibe til at lade sig inspicere, ligesom man vil bombe olietransporter og rørledninger fra Montenegro ind i Serbien.

Fransk bekymring

Men flere af NATOs medlemslande er stærkt bekymrede ved at gå så drastisk til værks – både af juridiske og praktiske årsager. Især Frankrig har understreget det folkeretligt betænkelige ved at standse skibe fra lande, der ikke er medlemmer af EU eller NATO, eftersom det vil være at sammenligne med en krigserklæring med disse skibes hjemlande. Og nøglespørgsmålet er ganske enkelt: Er alliancen parat til at borde en russisk olietanker og tage de konsekvenser, det måtte afstedkomme? Den franske præsident, Jacques Chirac, er yderst skeptisk og formulerede sine betænkeligheder således: »Det er fint med inspektioner, hvis det skib, man ønsker at inspicere, lader sig inspicere. Men tænk hvis skibet ikke standser – så bliver man nødt til at borde

det. Og at borde et skib i åben sø er en krigshandling i henhold til international ret.«

Også den italienske udenrigsminister, Lamberto Dini, bekræftede, at der på NATO-topmødet havde været udbredt betænkelighed ved embargoen. Han understregede dog, at Italien støtter sanktionerne, mens grækerne udtrykte bekymring over følgerne for Montenegro.

Russisk protest

Rusland har allerede reageret skarpt på meldingerne fra NATO-topmødet. Den russiske udenrigsminister, Igor Ivanov, understregede, at alliancen ikke kan lave en sådan embargo, og at man vil fortsætte sine olieleverancer til Jugoslavien.

»I henhold til international ret, så kan sanktioner og embargoer kun gennemføres af FN's Sikkerhedsråd. Og i vores forhold med andre lande følger vi international ret, ikke NATO-beslutninger. Vi vil ikke foretage os noget, der vil øge lidelserne for det jugoslaviske folk. Vi vil fortsætte med at levere olie og overholde vores internationale forpligtelser,« sagde Igor Ivanov.

NATO-lederne endgik i weekenden at besvare spørgsmålet om, hvorvidt man er klar til at tvinge sig om bord på russiske skibe i Adriaterhavet. Den amerikanske præsident, Bill Clinton, svarede således på sin pressekonference i Washington, at han ikke håbede eller troede, at det ville komme så vidt.

»Selvfølgelig forventer vi ikke – og vil ikke gøre noget for – at det fører til konflikter. Men vi bliver nødt til at være håndfaste,« sagde Clinton.

Ungarn – der er det eneste NATO-land, der grænser op til Jugoslavien – erkendte i sessio-

nerne i Washington, at der transporteres olie gennem landet til Serbien. Den ungarske regering tilkendegav dog, at man nu vil søge parlamentet om opbakning til at sætte en stopper for disse transporter med lastbiler og flodskibe.

Ungarerne har hidtil været meget forsigtige med ikke at tirre Beograd af frygt for repressalier mod det ungarske mindretal i Jugoslaviens Vojvodina-provins – omkring 300.000 ungarere lever i dag i dette nordlige jugoslaviske område.

Forsvarsministrene har nu bedt den øverstbefalende for NATOs aktion mod Jugoslavien, general Wesley Clark, om i løbet af denne uge at analysere, hvordan man praktisk kan føre planen om en olieembargo ud i livet. Ifølge kilder på mødet vil dette arbejde blive udført hurtigt, så embargoen kan føres ud i livet hurtigst muligt.

Dansk tilbageholdenhed

Den danske regering erkendte i går, at der foregår »en juridisk diskussion« af, hvordan man håndhæver sanktionerne. De understregede, at EU-landene selv bestemmer, om de vil indføre sanktioner, og at problemet netop er i forhold til lande, der ikke er medlemmer af EU og NATO – såsom Rusland.

»Norge har allerede tilkendegivet, at man tilslutte sig embargoen, ligesom vi ser frem til, at også resten af Europa gør det,« sagde statsminister Poul Nyrup Rasmussen.

Ingen af de danske ministre på topmødet ville direkte kommentere, om NATO bør opbringe skibe fra lande uden for Unionen og NATO. »Men det er klart, at vi skal være så håndfaste som muligt,« sagde Poul Nyrup Rasmussen.